

Proroka stvoril Boh dvakrát. Raz, podobne ako každého človeka, v lone matky. Druhý raz, keď Boh na neho vylieva svojho Ducha a robí ho nástrojom svojej činnosti. Perspektíva takejto činnosti je taká ťažká, že väčšina prorokov, aj napriek výraznému potvrdeniu samého Boha, nechce s ňou súhlasiť.

Misia proroka totiž spravidla naráža na verejnú mienku, čím vzbudzuje agresiu okolia. **Prorok sa totiž zaujíma hlavne o obnovu ľudského srdca**, a to tvorcovia verejnej mienky neberú do úvahy.

Boh aj napriek tomu, že všeobecne zabudli na Jeho zákon, keď ľudia strácajú pocit dobra a zla, pravdy a klamstva, usiluje sa vyzvať ich, aby sa spamätali, a **robí to dvoma spôsobmi**.

Najprv posielal prorokov s výstrahou a napomenutím. Úloha prorokov sa vôbec neskončila smrťou Apoštolov. **Proroci sú v Cirkvi stále prítomní. Tak pravdiví, ako aj falošní**. Tak je to v celých dejinách spásy. Ak tisíce veriacich otvoria srdcia a gestom obrátenia odpovedia na volanie proroka, Cirkev vstupuje do etapy obnovy, a cez Cirkev na cestu duchovnej obnovy vstupujú národy, ktoré do nej patria. Tak to bolo v stredoveku, keď pôsobil sv. František z Asissi a sv. Dominik, tak to bolo v XVI. storočí, keď pôsobil sv. Ignác z Loyoly. Srdcia obnovené ich výzvou prinášali svoj vklad do života spoločenského, kultúrneho, politického, hospodárskeho a **výdatne sa pričiňovali o duchovnú obnovu spoločností, v ktorých žili**.

Dráma sa odohráva vtedy, keď slovo proroka ľudia neprijmú. **Totíž nič nie je také odolné činnosti Božieho slova ako ľudské srdce**. Ono sa dokáže nielen uzatvoriť, ale naplnené nenávisťou dokáže ničiť každého, kto ho vyzýva k obnove.

Vlastne túto drámu môžeme pozorovať v živote sv. Jeremiáša, proroka Starého zákona. On bol verný Bohu, ale boli dni, v ktorých Mu vyčítal nielen to, že ho povolal, ale i to, že ho stvoril. Obyvatelia Júdska, jeho súčasníci ho zavrhlí, ba dokonca ho chceli zabiť.

Dráma sa opakuje v živote sv. Jána Krstiteľa a ešte plnšie v živote samého Krista. Väčšina Apoštolov, čiže prorokov Nového zákona, podstúpila mučenícku smrť.

Tragédia proroka je súčasne i tragédiou jeho poslucháčov. Táto druhá je stokrát ťažšia. Zavraždený prorok si odchádza pre odmenu k Pánovi za dobré vykonanie úlohy. Poslucháči, uzatvorení pre Božie slovo, ktorí dýchajú hnevom a nenávisťou, zasluhujú si jedine trest.

Ak sa Boh nedostane k ľuďom skrze prorokov, tak Mu zostáva iba ešte jedno slovo – apokalypsy. Vody potopy, oheň Sodomy a Gomory, otroctvo, epidémie, ktoré sa končia smrťou tisícok chorých, kataklizmy, vojny. V individuálnom rozmere – choroby, nešťastia, náhla smrť, skúsenosti rôzneho typu.

Dejiny sa opakujú. Napomenutia prorokov nášho storočia nemajú väčší vplyv na zmenu ľudských srdc. **Ľudstvo pohltené zhonom za dočasnou nepočúva výzvy k obráteniu**. Či sa treba v tejto situácii diviť, že Boh siahne po apokalyptických znakoch?

Ak na zemi nezvíťazí múdrosť a láska, tak zvíťazí hlúposť a nenávisť. **Našťastie tí, ktorí otvoria srdcia na hlas prorokov a naplnia ich láskou, nemusia sa obávať apokalyptických udalostí. Ich srdcia nebudú zničené**. Keď zdieľajú osud prorokov, budú zdieľať aj ich triumf a budú mať účasť na večnej odmene.

Ježiš v nazaretskej synagóge začal hovoriť: „Dnes sa splnilo toto Písmo, ktoré ste práve počuli.“

Všetci mu prisviedčali a divili sa milým slovám, čo vychádzali z jeho úst, a hovorili: „Vari to nie je Jozefov syn?“

On im vravel: „Akiste mi pripomeniete príslovie: Lekár, lieč sám seba! Počuli sme, čo všetko sa stalo v Kafarnaume; urob to aj tu, vo svojej vlasti.“

A dodal: „Veru, hovorím vám: Ani jeden prorok nie je vzácny vo svojej vlasti. Ale vravím vám pravdu: Mnoho vdov bolo v Izraeli za dní Eliáša, keď sa zavrelo nebo na tri roky a šesť mesiacov a nastal veľký hlad po celej krajine. A ani k jednej z nich nebol poslaný Eliáš, iba k onej vdove do Sarepty v Sidone. A mnoho malomocných bolo v Izraeli za proroka Elizea, a ani jeden z nich nebol očistený, iba Sýrčan Námán.“

Keď to počuli, všetkých v synagóge zachvátil hnev. Vstali, vyhnali ho z mesta a viedli ho až na zráz vrchu, na ktorom bolo ich mesto postavené, a odtiaľ ho chceli zhodiť. Ale on prešiel pomedzi nich a odišiel.

Nachádzame sa stále v nazaretskej synagóge, kde Ježiš pri sobotnej liturgii čítal proroctvo o prorokovi, ktorý je Služobníkom Božím poslaným hlásať radostnú zvesť chudobným, vyhlasovať oslobodenie pre utláčaných a kázať rok Pánovho milosrdenstva (porov. Iz 61, 1 – 2). Ježiš práve skončil s komentárom uvedených slov, pričom obyvateľom Nazareta povedal, že práve tieto slová sa naplnili v ňom.

Táto krátka *homília* vzbudzuje údiv medzi poslucháčmi, ktorí vidia, že **jeho slová sú prít'azlivé, plné milosti a moci**. V pamäti sa im pritom vynárajú spomienky na Ježišovu mladosť prežitú v Nazarete v jeho vlastnej rodine, a preto si kladú otázku: *Vari to nie je Jozefov syn?* (Lk 4, 22). Tento údiv nad ním prednesenými slovami nezodpovedá skutočnému načúvaniu Ježišovi a viere v neho. **Je zřejmé, že už od tohto svojho prvého vystúpenia pôsobí Ježiš ako znamenie, ktorému budú odporovať, aby tak vyšlo najavo zmýšľanie mnohých srdc** (porov. Lk 2, 34 – 5), ako o tom prorokoval starec Simeon, keď bol Ježiš štyridsať dní po svojom narodení predstavený v jeruzalemskom Chráme.

Ježiš spozoroval toto odmietnutie svojej vlastnej identity zo strany Nazaretčanov, ktorú zvestoval ako výslovné naplnenie prorockých slov z knihy Izaiáša. **Práve preto, že sa nenechá ovplyvňovať povrchným dojomom, ale hľadá do srdca, kde sa rodí zmýšľanie človeka** (porov. Jn 2, 24 – 25), v istom zmysle slova predpokladá a vynáša na svetlo úmysly svojich poslucháčov: *Akiste mi pripomeniete príslovie: Lekár, lieč sám seba! Počuli sme, čo všetko sa stalo v Kafarnaume; urob to aj tu, vo svojej vlasti.* (Lk 4, 23). Dá sa ľahko doplniť, že Nazaretčania ako keby hovorili: „Urob veľké znamenie, aby sme podľa toho spoznali, kto v skutočnosti si.“ Tu vychádza na svetlo zmýšľanie ich srdc a to, ako Ježiša ľudia práve v jeho vlastnom meste v skutočnosti prijímajú (porov. Jn 1, 11).

Následne Ježiš hovorí ďalšie slová, ktoré zjavujú inú úlohu, ktorú mal uskutočniť práve v ten deň: *Ani jeden prorok nie je vzácný vo svojej vlasti.* (Lk 4, 24). **Neúspech vlastného kázania Ježiša rozhodne neprivádza do rozpakov alebo beznádeje**. Práve naopak, pretože z danej situácie vyvodzuje potvrdenie vlastnej identity. On je naozaj prorok a ako taký môže byť odmietnutý svojimi bratmi vo viere v Pána. **Práve preto Ježiš svojim susedom a svojej širšej rodine v Nazarete pripomína, že v ich synagóge nedošlo k ničomu novému, lebo sa len opakovalo to, čo sa stávalo mnohým prorokom v predošlých dobách**. Stalo sa to Eliášovi, ktorému načúvala a ktorého podporovala istá vdova zo Sidonu (porov. 1 Kr 17). Stalo sa to Elizeovi, nástupcovi Eliáša, ktorý uzdravil z malomocenstva jedného pohanského cudzinca, Námana zo Sýrie (porov. Kr 5). Áno, proroci nachádzali vnímavých poslucháčov a prijatie nie medzi veriacimi v Izraeli, ale skôr medzi neveriacimi, ktorí pochádzali z iných národov. **O veriacich totiž obyčajne platí, že sú spokojní a cítia sa duchovne zabezpečení svojou príslušnosťou k Božiemu ľudu, a preto nebývajú práve otvorení, aby prijímali nové slová a nezvyčajné znamenia zo strany živého Boha a jeho prorokov**.

Spomínané Ježišove slová však prítomných ešte viac poburovali. **Oni predsa išli do synagógy, aby tu konali každotýždennú bohoslužbu, aby načúvali Božiemu slovu, a tak pred týmto Slovom, ktoré sa stalo telom (porov. Jn 1, 14), neprejavujú ochotu uveriť tomu, čo je v skutočnosti neslýchané**. Nie je teda divné, že Ježiša odmietajú, a dokonca prejavujú zámer usmrtiť ho zhodením do priepasti. Vystavený tomuto kolektívnemu násiliu, ktoré sa proti nemu rozpútalo, Ježiš nereaguje nijako zlostne, ale prejde ich stredom a kráča ďalej svojou vlastnou cestou. „A oni, či už ťa počúvnu alebo odmietnu – lebo je to odbojný dom –, nech vedia, že bol uprostred nich prorok.“ (Ez 2, 5)

Tak sa stávalo v dávnych dobách v Izraeli, tak sa to prihodilo Ježišovi, deje sa to tiež stále v cirkvách. **Prorokom poslaným od Boha načúvajú skôr tí neveriaci než veriaci, títo proroci nachádzajú prijatie skôr zo strany hriešnikov, než zo strany tých spravodlivých a domnelo dobrých**. A my, ktorí čítame tieto slová evanjelia, sme odhodlaní nepohoršovať sa nad Ježišovými úprimnými a hlboko pravdivými slovami?

(Spracované podľa Hlásej Slovo, autor: Enzo Bianchi)